

Absolventă a Facultății de Biologie - Universitatea din București, secția *Protecția plantelor*.

Doctor în Științe Biologice, specialitatea *Ecologie generală*.

Cercetător științific la: Centrala *Delta Dunării* Tulcea, Maliuc, Sulina; Centrul de Cercetare și Inginerie Tehnologică (CCIT) - Făgăraș; Institutul de Biologie și Nutriție Animală (IBNA) - Balotești - Ilfov.

Activitate științifică: peste 500 de articole în limbile română, engleză și franceză în reviste de specialitate, 4

brevete de invenție OSIM București.

După pensionare, a transformat hobby-ul (studiul plantelor medicinale) în meserie, s-a specializat în masaj terapeutic și a elaborat o tehnică proprie de masaj cu plante aromatice, pe care îl practică din anul 2008, denumit masaj aromaterapeutic, cu uleiuri pe care le prepară din plante aromate precum: busuioc, salvie, lavandă, dafin ș.a.

A scris și publicat începând din anul 2007, 9 cărți despre sănătate prin terapii alternative, popularizând fitoterapia, ca metodă sigură de prevenire și tratare a bolilor și anume:

Grupa de sânge (O-I, A-II, B-III, AB-IV) și viața individuală

Sănătate și frumusețe prin aromaterapie și masaj

Plante etnobotanice - între adevăr și pericol

Medicamente verzi din farmacia naturii

Previne și învinge boala cu plante medicinale imunitare și adaptogene

Prețuiește-ți inima - plante medicinale cardiovasculare

Aromaterapie prin masaj

Tinerete fără bătrânețe - plante medicinale anti-îmbătrânire

Apa - medicament natural

Pe urmele Cleopatrei - Călătorie în Egipt

50 de minute în balon - Călătorie în Cappadocia - Antalya

MEDICAMENTE VERZI DIN FARMACIA NATURII

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2020

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CIOCAN, VIRGINIA

Medicamente verzi din farmacia naturii / Virginia Ciocan. - Ed. a 2-a, rev. și adăug.. - București : Editura Universitară, 2020
Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-1060-3

615

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062810603

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2020
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 07217 CARTE / 0745.200.357
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	9
INTRODUCERE	12
CAPITOLUL 1	
FITOTERAPIA ÎN LUME ȘI ÎN ROMÂNIA	18
1.1. Considerații generale.....	18
1.2. Medicamente verzi versus medicamente de sinteză ..	25
CAPITOLUL 2	
PLANTE MEDICINALE ANTIALERGICE	29
2.1. Considerații generale.....	29
2.2. Trei-frați-pătați – <i>Viola tricolor</i>	32
2.3. Echinaceea – <i>Echinacea purpurea</i>	36
2.4. Coadă-șoricelului – <i>Achillea millefolium</i>	39
2.5. Urzică mare – <i>Urtica dioica</i>	43
2.6. Mușețel – <i>Matricaria chamomilla</i>	47
2.7. Iarbă-mare – <i>Inula helenium</i>	51
2.8. Lobodă – <i>Atriplex hortensis</i>	54
2.9. Ștevie-de-grădină – <i>Rumex patientia</i>	56
2.10. Ridiche – <i>Raphanus sativus, R. niger</i>	59
2.11. Soc-negru – <i>Sambucus nigra</i>	62
2.12. Pir – <i>Agropyron repens</i>	65
CAPITOLUL 3	
PLANTE MEDICINALE CARDIOVASCULARE	68
3.1. Considerații generale.....	68
3.2. Păducel – <i>Cratogeomomona</i>	80
3.3. Talpa-gâștii – <i>Leonurus cardiaca</i>	83

3.4.	Odolean – <i>Valeriana officinalis</i>	86
3.5.	Degețel – <i>Digitalis purpurea, D. lanata</i>	88
3.6.	Coacăz-negru – <i>Ribes nigrum</i>	91
3.7.	Păpădie – <i>Taraxacum officinale</i>	94
3.8.	Traista-ciobanului – <i>Capsella-bursa-pastoris</i>	97
3.9.	Coada-calului – <i>Equisetum arvense</i>	99
3.10.	Scorțișoară – <i>Cinamomum verum</i>	102
3.11.	Ginkgo biloba – <i>Ginkgo biloba</i>	105
3.12.	Ovăz – <i>Avena sativa</i>	107
3.13.	Vâsc – <i>Viscum album</i>	109
3.14.	Lăcrimioara – <i>Convalaria majalis</i>	112

CAPITOLUL 4

PLANTE MEDICINALE AROMATICE	115
4.1. Considerații generale.....	115
4.2. Busuioc – <i>Ocimum basilicum</i>	116
4.3. Calomfir – <i>Chrisantemum balsamita</i>	119
4.4. Cimbru-de-grădină – <i>Satureja hortensis</i>	122
Cimbrul de cultură – <i>Thymus-vulgaris</i>	122
4.5. Cimbrisor de câmp – <i>Thymus serpillum</i>	125
4.6. Conifere (brad, molid, pin) – (<i>Abies alba, Picea excelsa, Pinus sylvestris</i>).....	129
4.7. Ienupăr – <i>Juniperus communis</i>	132
4.8. Tuia – <i>Thuja occidentalis, T. orientalis</i>	135
4.9. Dafin – <i>Laurus nobilis</i>	138
4.10. Levănțică – <i>Lavandula angustifolia</i>	141
4.11. Mentă-de-grădină – <i>Mentha piperita</i>	144
4.12. Citrice (Lămâi, Portocal) – (<i>Citrus limon, Citrus aurantium</i>)	147
4.13. Salvie-de-grădină – <i>Salvia Officinalis</i>	153

CAPITOLUL 5

PLANTE MEDICINALE IMUNITARE ȘI ADAPTOGENE	157
5.1. Considerații generale.....	157

5.2. Cătăină – <i>Hippophae rhamnoides</i>	159
5.3. Măceș – <i>Rosa canina</i>	164
5.4. Leurdă – <i>Allium ursinum</i>	168
5.5. Usturoi – <i>Allium sativum</i>	173
5.6. Gălbenele – <i>Calendula officinalis</i>	178
5.7. Roiniță – <i>Melissa officinalis</i>	181
5.8. Aloe-de-casă – <i>Aloe vulgaris</i>	186

CAPITOLUL 6

PLANTE MEDICINALE AFRODIZIACE	192
6.1. Considerații generale.....	192
6.2. Sculătoare – <i>Dactylorhiza maculata</i>	194
6.3. Brânca-ursului – <i>Heracleum sphondyllum</i>	196
6.4. Mărar – <i>Anetum graveolens</i>	199
6.5. Țelină – <i>Petroselinum crispum</i>	202
6.6. Cuișoare – <i>Eugenia caryophyllata</i>	209
6.7. Năpraznic – <i>Geranium robertianum</i>	209

EPILOG	213
---------------------	-----

ANEXA NR. 1 - Denumirea botanică și populară a plantelor medicinale menționate în lucrare	217
--	-----

ANEXA NR. 2 - Termeni medicali utilizați în lucrare	221
---	-----

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	232
-------------------------------------	-----

INTRODUCERE

În zilele noastre, este mult mai important să te simți bine când te trezești dimineața, fără să recurgi la medicamente, să fii dinamic și energic, cu poftă de viață, chiar dacă te așteaptă o zi grea, cu multe probleme de rezolvat în familie sau la slujbă. Această stare de bine este chiar de preferat absenței bolilor sau unor defecte fizice, care pot fi prezente în viața noastră.

Sănătatea și puterea de muncă, energia și atitudinea optimistă față de viață, bucuria de a trăi și încetinirea îmbătrânirii, randamentul maxim fizic și intelectual și, de ce nu, dorința de a te menține tânăr și activ până la vârste înaintate, se pot realiza foarte ușor folosind imensa farmacie verde a naturii, pe care Dumnezeu, în marea lui generozitate și iubire, a dăruit-o oamenilor.

Medicamentele verzi, așa cum sunt metaforic denumite plantele medicinale, sunt cele cu care se pot realiza dorințele ancestrale ale omului din toate timpurile, natura fiind cel mai sofisticat și bine dotat dintre laboratoarele lumii, cu rezultate ce nu mai pot fi contestate de nimeni, nici chiar de cei mai sceptici specialiști din domeniul medicinei clasice.

După ce, de milenii, fitoterapia a furnizat medicamente pentru toate afecțiunile, dezvoltarea modernă și explozivă a medicinei alopate din secolul trecut, bazată pe medicamente chimice de sinteză, a făcut din terapia cu plante o *Cenușăreasă* a medicinei, aruncând-o într-un con de umbră care, și în zilele noastre, se mai face simțit.

Succesele de necontestat ale farmaceuticii moderne au fost presărate și cu destule eșecuri, dar și cu promisiuni neonorate, ca aceea de eradicare a unor boli grave, cum este cancerul. În mod oficial, statisticile *Organizației Mondiale a Sănătății* arată că a patra cauză de deces în lume este consumul abuziv de medicamente de sinteză. Chimia clinică a depășit, după părerea multor specialiști, măsura și a trecut de la uz la abuz, iar acest fapt nu poate trece nebagat în seamă, datorită efectelor, de multe ori generatoare de moarte.

Fitoterapia însă, a evoluat și a trecut de la faza empirică, tradițională, la o etapă superioară, științifică și modernă, recunoscută în prezent de tot mai mulți specialiști. Relansarea fitoterapiei s-a făcut în paralel cu combaterea amatorismului, a conservatorismului și chiar a fanatismului științific, iar în prezent continuă să câștige din terenul pierdut. În viitorul nu prea îndepărtat, fitoterapia se va dezvolta atât de armonios, încât va putea dovedi că fiecare om poate deveni propriul medic, printr-o abordare de paradigmă schimbată total, în armonie cu natura și cu religia creștin-ortodoxă.

Fitoterapia folosește plantele sub formă totală, spre deosebire de medicina alopata ce recomandă doar extracte din plante. Fitoterapia abordează ființa umană holistic, ca pe un tot și merge direct la cauza care a generat boala.

Spre deosebire de medicamentele de sinteză, *medicamentele verzi* sunt mai accesibile, fiind ușor de procurat, din propria grădină, din păduri, pășuni sau livezi nepoluate, în timpul excursiilor în natură și sunt incomparabil mai ieftine.

Plantele medicinale au, cu mici excepții, o acțiune mai blândă și sunt lipsite aproape total de efecte adverse,

atunci când se respectă doza. Bolnavii tratați prin fitoterapii sunt luați ca un întreg, efectele fizice și psiho-emoționale echilibrând întreg organismul. În plus, se pot folosi în paralel cu medicamente de sinteză, când efectul este sinergic.

Medicamentele verzi dau rezultate bune în stadiile incipiente ale tuturor bolilor și au rezultate foarte bune în profilaxia acestora. În bolile grave sau în cele cronice, medicamentul verde are un prețios rol adjuvant. Dar, în practica medicală naturistă, contează mai mult pacientul și apoi boala și, de foarte multe ori, dorința bolnavului de a se vindeca face adevărate miracole, lucru care contrazice știința medicală și învinge boala, chiar în afecțiuni grave, precum cancerul.

Există în lume mulți practicieni de renume în medicina naturistă, precum *Dr. Jean Valnet* în aromoterapie, *Dr. Dean Ornich* în bolile inimii, *Dr. Max Gerson* și *Dr. Rudolf Breuss* în terapia cancerului, ce au demonstrat, prin rezultate practice, că și aceste boli grave se pot vindeca cu terapii naturale.

Răspund foarte bine la medicamente verzi boli precum: alergii, astm bronșic, unele forme de reumatism, boli de piele, boli psihosomatice, nevroze, insomnii, tulburări de memorie la vârstnici, infecții cronice microbiene, parazitoze, unele infecții virale, stări de stres și de epuizare, carențe în anumite vitamine și minerale, intoxicații cronice, hipercolesterolemie, ulcer gastric, dischinezie biliară, enterocolită, colon iritabil ș.a.

În cele mai multe cazuri, efectele medicamentelor verzi se fac simțite în timp și este necesară o administrare prelungită, de la câteva săptămâni la nu mai puțin de trei

până la șase luni, în funcție de vechimea și gravitatea bolii, dar și de răspunsul organismului și de perseverența bolnavului. În afecțiuni cronice grave precum boli cardiovasculare, hepatite, diabet sau cancer, tratamentul poate dura și câțiva ani.

Fitoterapia nu înlocuiește și nu subestimează actul medical clasic, ci îl completează, având meritul unanim recunoscut că îl întărește, iar în unele cazuri pregătește organismul pentru un tratament alopatic de durată.

Nu mai este un secret pentru nimeni că în opinia generală a oamenilor s-a produs o cotitură privind agresivitatea medicamentelor de sinteză, poziție adoptată în prezent de mulți medici care nu mai prescriu antibiotice sau alte medicamente chimice, decât în cazuri strict necesare.

Din păcate însă, oamenii s-au îndepărtat tot mai mult de viața simplă în concordanță cu natura, au însușit obiceiuri nesănătoase, precum consumul exagerat de tutun, cafea, alcool, droguri și etnobotanice. Sunt dezordonați în muncă, dar și în odihnă, trăiesc în stres și mediu poluat, au o alimentație nesănătoasă și atunci organismul luptă să anihileze aceste nesăbuițe, iar plantele medicinale sunt cele ce ajută cu adevărat omul să depășească perioadele de criză.

Este total greșită mentalitatea că putem apela la fitoterapie numai atunci când am epuizat metodele medicinei clasice și suntem declarați *nevindecabili*. De aceea este necesar să luptăm cu cauzele bolii, nu cu efectele acesteia. Metodele ne sunt la îndemână folosind plantele medicinale sub formă de *infuzii*, *decocturi*, *tincturi*, *siropuri*, *extracte în apă*, *oțet sau ulei*, *comprese sau cataplasme*.

Personal, consider că nu este prea târziu să reînvățăm legile naturii și principiile medicinei tradiționale românești care ne ajută să scăpăm de așa zisele *boli ale civilizației*, de tensiune arterială, ateroscleroză, cardiopatii, colesterol mărit, stres. În cazul unor boli grave, precum cancer sau diabet, este normal să le blocăm evoluția prin metodele medicinei clasice, urmând apoi să menținem starea de echilibru între organism și boală cu ajutorul plantelor medicinale. Să luăm exemplul de la pisica sau câinele nostru care mănâncă iarbă atunci când au probleme de sănătate, sau de la mamiferele mici din pădure, care atunci când se rănesc, caută pâlcuri de pătlagină pe care se tăvălesc pentru a se vindeca.

Personal, m-au preocupat plantele medicinale și fitoterapia încă din timpul *Facultății de Biologie-București* și a pregătirii doctoratului în specialitatea *ecologie generală* și, deși am lucrat în specialitatea *microbiologie* aplicată în biotehnologiei din sector chimic și zootehnic, medicamentele verzi au fost un hobby permanent, practicat de mine și după pensionare.

Notițele și rezultatele cercetărilor proprii ar fi rămas, probabil, o literatură științifică de sertar, dacă nu mă îmbolnăveam eu însămi de ateroscleroză, cardiopatie ischemică și colesterolemie, boli ce au determinat în timp stenoza arterei *subclavia*, operată prin by-pass cardio-axilar. După operație, în timpul convalescenței și după aceea, am experimentat pe mine tot ce știam referitor la fitoterapia bolilor cardiovasculare și, practic, mi-am schimbat stilul de viață.

Din poziția mea de specialist în biologie și biochimie, bun cunoscător al plantelor medicinale și practician al aromoterapiei prin masaj cu uleiuri aromatice preparate

personal, mă alătur prin scrierea mea unor eminenti fitoterapeuți români, recunoscuți în toată lumea, precum *Pavel Chirilă, Virginia Faur, Ștefan Manea, Valeriu Popa, Doru Laza ș.a.*, cu dorința puternică de a împărtăși cititorilor români despre puterea de leac a plantelor medicinale, izvor nesecat de sănătate, de liniște și de frumusețe a trupului și a sufletului.

Sugerez celor ce se vor apleca asupra acestei cărți să-și obțină singuri plantele medicinale direct din natură, din locuri nepoluate, din flora spontană sau cultivată din România. Procurarea medicamentelor verzi din vegetația spontană sau din grădina proprie sau a rudelor de la țară, oferă pe lângă avantajul unui cost foarte mic și ocazia de a face mișcare fizică.

Cu dragoste față de fiecare plântuță, chiar buruiună, lăsată de Dumnezeu în țara noastră, consider întreaga Românie o imensă *farmacie verde* de unde ne putem procura prețioase *medicamente verzi* pentru alinarea suferințelor trupesti și sufletești. Am speranța că scrierea mea va ajuta cititorii să iubească și să respecte plantele medicinale, dar și să organizeze în propria gospodărie o mică farmacie verde, de unde să nu lipsească ceaiurile, tincturile, siropurile și alte medicamente verzi.

CAPITOLUL 1

FITOTERAPIA ÎN LUME ȘI ÎN ROMÂNIA

1.1. Considerații generale

În zilele noastre, se crede că se știe tot sau aproape tot despre plantele medicinale, pentru că de milenii, fitoterapia a preocupat permanent omenirea. Noutăți în acest domeniu continuă să apară zilnic și rodul muncii a mii de cercetători din toată lumea se adună, se aglomerează și face foarte dificilă inventarierea, difuzarea și, mai ales, aplicarea lor în practica medicală naturistă¹.

Dacă strămoșii noștri foloseau plantele medicinale pe baza tradiției, fără să cunoască ce clasă de compuși chimici vindecă, astăzi folosirea acestora este fundamentată științific prin cercetări biochimice, de biologie sistematică, cercetări farmaceutice și clinice. Acestea sunt puse la dispoziția celor suferinzi sub formă de plante uscate sau ceaiuri, ca tincturi, extracte, siropuri sau uleiuri cu înaltă valoare terapeutică.

De fapt, plantele sunt *ființe vii*, ne simt și comunică cu noi printr-un limbaj pe care noi nu-l înțelegem, deși ar trebui să vedem clar cum ne răsplătesc cu flori frumoase, cu mirosuri deosebite și, mai ales, cu remedii ce ne vindecă

¹ Alexandru-Peiulescu M., Popescu N., *Plantele medicinale în terapia modernă*, Ed. Ceres, București, 1978

trupul și sufletul. Experiențele româncei *Marioara Godeanu* recunoscute în toată lumea și răsplătite cu numeroase medalii de aur la *Salonul Internațional de Inventică* de la Geneva, au demonstrat că plantele răspund prompt când sunt agresate, când li se rup florile, frunzele sau lăstarii, prin intrare în alertă și mișcare sesizată doar de aparate ce amplifică și înregistrează grafic fenomenul.

Astfel, s-a experimentat pe o plantă ornamentală de *Dracena* ce a fost conectată la un astfel de aparat și, atunci când o persoană i-a ars o frunză cu o țigară, a înregistrat un salt bruscat și, deși pare incredibil, când aceeași persoană a trecut numai pe lângă plantă peste două zile, planta a reacționat la fel, deci a ținut minte trauma suferită anterior. Mai mult, a comunicat și plantelor din jur starea de alertă, prin mecanisme biochimice încă neelucidate de specialiști.

Faptul că plantelor le place muzica, mai ales cea simfonică, faptul că le place să le aliniți, să le admiri și să le iubești nu este doar o poveste frumoasă, este un fapt concret, de care m-am convins personal de foarte multe ori. Aleg să povestesc doar una din multiplele mele trăiri alături de plante, care sigur va convinge pe fiecare cititor să acorde mai multă atenție relațiilor cu lumea vegetală din jur.

Toamna, după venirea frigului, obișnuiam să mut plantele din jardinierele de la balcon, mușcate curgătoare de toate culorile, printre care și un indrușaim - o mușcată cu un miros deosebit, cu frunze parfumate, ce le pun în dulceața și compotul de gutui - pe un hol luminos și cald. În fiecare dimineață, le udam frunzele cu apă caldă cu ajutorul unui pulverizator, dar le și alintam cu vocea, admirând bogăția de culori cu care mă răsfățau! Obișnuiam să le spun că sunt fetele mele, pe care le păzește noaptea, cavalerul,

indrușaim, care în afară de miros, nu prea are cu ce se lăuda, florile lui fiind mici, alb-murdar, deloc spectaculoase.

Așezat într-un colț nu prea confortabil, când începeam să ud mușcatele, degaja un miros atât de puternic, încât înmiresma tot holul, spre nedumerirea mea. Prima dată am crezut că l-am atins din greșeală, dar apoi m-am lămurit că îi plăcea băița și chiar mă recunoștea de câte ori treceam pe lângă el și mă saluta cu mirosul său divin. Acum am renunțat la flori pe balcon, însă păstrez la geam un indrușaim pe care îl iubesc ca pe un membru al familiei.

Atunci când culeg plante medicinale din pădurea din apropierea casei, din grădina mea sau de aiurea, unde mă poartă pașii, vorbesc cu ele, le povestesc de ce le culeg florile, frunzele sau fructele și le rog să mă ierte dacă le produc suferință. De aceea, probabil, preparatele mele medicinale, tincturi, uleiuri sau creme au un efect terapeutic puternic, constatat de toți prietenii mei, atunci când le folosesc.

Captivanta lume vegetală este un univers cu multe pete albe, dar sigur că, în viitor, vor fi elucidate de oamenii de știință, iar noile descoperiri vor aduce sigur servicii mari oamenilor, prin fitoterapie².

În zilele noastre sunt tot mai multe opinii ale oamenilor de știință potrivit cărora specia umană se îndreaptă lent, dar sigur, către o degradare fizică și spirituală determinată de stresul modern și de poluarea necontrolată a naturii, de poluarea medicamentoasă, de supraalimentație și lipsa de activitate fizică. De aceea, sunt

² Anton, S., *Incursiune în medicina naturistă, vol. I-II*, ediția a 6-a, Editura Polirom, Iași, 2001.

tot mai numeroase încercările de micșorare a nocivității terapiilor cu medicamente de sinteză, terapiile alternative, naturiste, precum fitoterapia, fiind tot mai apreciate de către specialiști și oameni obișnuiți.

Fitoterapia sau știința vindecării cu ajutorul plantelor, este cunoscută de mii de ani, cele mai vechi date despre utilizarea plantelor medicinale fiind rămase de la sumerieni, popor ce a trăit între râurile *Tigru* și *Euftrat*, cu 6000 de ani î.Hr., apoi de la asirieni, babilonieni și fenicienii, popoare ce au trăit cu 5000 de ani în urmă. De la acestea s-au păstrat 22 000 de tăblițe de lut, dintre care 33 reprezentau un dicționar de plante medicinale.

De la egiptenii antici ne-a rămas papirusul *Ebers*, document ce conține descrierea multor preparate medicinale obținute din plante. Cunoștințele anticilor despre plante au fost preluate de medicina greacă, de *Hipocrate* (460-375 î.Hr.) care, în lucrarea „*Corpus Hippocraticum*”, descrie 236 de plante medicinale.

În timpul *Imperiului Roman*, s-a remarcat o pleiadă de medici și chirurghi, printre care vestitul *Dioscorides*, medic chirurg în timpul domniei lui *Nero*, considerat fondatorul medicinei, ca știință.

Prima carte despre plante medicinale a fost scrisă în anul 50 d.Hr., are autori necunoscuți și s-a numit „*Despre știința medicală*”. Mai târziu, prin secolul al XI-lea, călugării practicau fitoterapia și vindeau tot felul de boli, cu ajutorul rugăciunii, dar și a plantelor de leac, pe care le cultivau sau le culegeau din păduri.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea se dezvoltă știința farmaceutică și chimia, pe baza cărora apare *medicina alopată, clasică*, iar din acel